

Fragmenta in Joannem

Jo 3, 13

Δηλουμένης τινὸς ὑπεροχῆς ἀρμοζούσης θεῶ τῷ ὀνόματι τοῦ οὐρανοῦ κατὰ τὸ “ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ τῷ κυρίῳ” εἰς γῆν ἀφορῶν ὕστερον γενόμενος διάβολος ἐν οὐρανῷ ὢν, ὅτε ἅγιος ὑπῆρχεν, εἶπεν· “εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβήσομαι” ὡς κάτω που τυγχάνων ὡς πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐκεῖνον. εἰς τὸν οὕτω καλούμενον οὐρανὸν οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰ μὴ ὁ μόνος ὁ τοῦ θεοῦ υἱός, ἐπεὶ καὶ ὁ μόνος ἐκεῖθεν καταβέβηκεν, υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὴν οἰκονομίαν καλούμενος. κἂν τοίνυν οἱ ἄγγελοι ἀναβαίνοντες εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ καταβαίνοντες διὰ κλίμακος ὥφθησαν τῷ Ἰακώβ, ἀλλ’ οὐ περὶ τοῦ οὐρανοῦ τοῦ προειρημένου ἢ ὀπτασία λέγεται τῇ γραφῇ.

2. 3, 35–36 Ταῦτα λέγεται περὶ τῶν λογικῶν. καὶ ἐπειδὴ ἐν πᾶσι τούτοις εἰσὶ καὶ χεῖρονα γενόμενα, ἐπίστησον πῶς ἔξουσι ταῦτα κατάστασιν ἐν τῇ χειρὶ τοῦ υἱοῦ γενόμενα δηλονότι ἀποβαλόντα ἦν εἶχον κακίαν καὶ ἀναλαβόντα ἀρετήν· οὐ γὰρ προσεκτέον τῷ τεθειμένῳ σοφίσματα, πάντα καλεῖσθαι μόνα τὰ ἀγιότητα ἔχοντα. οὐ ταῦτ’ οὐδὲ τὸ μὴ ἔχειν ζωὴν τῷ μὴ ἰδεῖν· δηλοῦται τοῦτο ἐκ τοῦ ὄψεσθε τὴν ζωὴν ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν καὶ “οὐ μὴ πιστεύσητε”. εἰ ταῦτα ζητήσῃ τις, τί χεῖρον; πότερον τὸ μὴ ὁρᾶν τὴν ζωὴν μηδὲ πιστεύειν αὐτῇ ἢ τὸ μὴ ἔχειν ζωὴν, ὁρᾶν δὲ αὐτήν; καὶ ὁ μὲν τις ἐρεῖ ὁ ἐκατέρων λειπόμενος φαυλότερος τοῦ τὸ ἐν ἔχοντος. ἄλλος δὲ τις λέξει ἕλαττον εἶναι κακὸν τὸ μὴ ὁρᾶν τὴν ζωὴν ἀπιστεῖν αὐτῇ· συγγνώμη γὰρ ἔσται τῷ τοιοῦτο ἔχοντι. ἐγκλητέον δὲ μᾶλλον ὄντος τοῦ μὴ πιστεύοντος τῇ ζωῇ, καίπερ ἰδεῖν ἵκανοῦ ὄντος, τοῦ κάλλους αὐτῆς εἰς συγκατάθεσιν ἔλκοντος.

3 Jo 4, 24 Ἐπεὶ ἀόρατος ὁ θεός, ἀκολουθεῖ δὲ εὐθέως τῷ ἀοράτῳ τὸ ἀσώματον, ἀσώματος ἄρα ὁ θεὸς ὢν ἀόρατός ἐστιν. εἰ δὲ τοῦτο, λεγόμενος πνεῦμα οὐ κεινημένος ἀὴρ εἶη· οὐ γὰρ ὅτι παρ’ ἀνθρώποις σῶμα δηλοῖ τὸ πνεῦμα, ἀνάγκη καὶ ἐπὶ τοῦ θεοῦ τοῦτο σημαίνεισθαι. ὡσπερ τοίνυν φῶς λεγόμενος ἐπεὶ μὴ ὄψιν, ἀλλὰ νόησιν φωτίζει, οὐ σῶμα, ἀλλὰ νοερόν ἐστι φῶς, ἀλλὰ καὶ ἀγάπη καλούμενος οὐ διάθεσις ὑπάρχει, ἀλλ’ οὐσία ἀγαπῶσα ἃ δημιουργεῖ καὶ ὢν προνοεῖται, οὕτω πνεῦμα προσαγορευόμενος οὐκ ἄνεμον, ἀλλ’ ἀσώματον καὶ ζωοποιὸν παρίστησιν οὐσίαν. πᾶς δὲ ὁ μαθὼν, ὅτι πνεῦμα ὁ θεὸς πνευματικῶς λατρεύων αὐτῷ πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ οὐκέτι τυπικῶς προσκυνεῖ τὸν τῶν ὄλων θεόν. πρὸς ἀντιδιαστολήν δὲ τοῦ γράμματος τὸ ἐν πνεύματι φησιν, τοῦ δὲ τύπου τὸ καὶ ἀληθείᾳ· ταῦτα γὰρ ἕως καιροῦ χρειώδη ἦν, τῆς ἀληθείας δὲ ἐλθούσης ἦτοι τῆς Χριστοῦ παρουσίας πάντα πέπαιται.

4 Jo 5, 19–21 Εἰ τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ (δηλον δὲ ὅτι ὁ πατήρ), ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ, ἀναφορὰν ἔχει πρὸς τὰ παραδόξως ὑπ’ αὐτοῦ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις γεγενημένα, ἐπιστατέον πῶς ταῦτα ὁ πατήρ ἐποίησεν. πρὸς ὃ λεκτέον· ἐπεὶ ὁμοούσιος ὢν τῷ πατρὶ ὁ υἱὸς ἀχώριστον ἐνέργειαν ἔχει τῆς τοῦ πατρὸς ἐνεργείας ἀκηλίδωτον ἔσοπτον ὢν, πᾶν ὃ τι ποιεῖ ὁ πατήρ, ἅμα καὶ ἀχωρίστως ἐνεργεῖ ὁ υἱὸς καὶ ὁ ἐργάζεται ὁ υἱός, εὐθύς καὶ ὁ πατήρ εἰς ὑπαρξιν ἄγει ὡς κατὰ τοῦτο μήτε τὸν υἱὸν ἄνευ πατρὸς μήτε τὸν πατέρα ἄνευ υἱοῦ ποιεῖν τι. ταύτην τὴν θεωρίαν καὶ ἐπὶ τῶν δημιουργημάτων ἐφαρμοστέον· οὐ γὰρ ἕτερα κτίζοντος τοῦ πατρὸς ἕτερα δὴ οὐσιοῦ ὁ υἱός· ἠκολούθει γὰρ τούτῳ δύο ἡλίους καὶ ἕκαστον τῶν ὄντων διττὸν εἶναι, ἀλλ’ οὐ φαίνεται οὕτως ἔχοντα τὰ κτίσματα. τὸ

ἄρα ταύτῳ τῆς ἐνεργείας πατρὸς καὶ υἱοῦ ἐν τοῖς κτιζομένοις θεωρεῖται. ἐὰν τὸ ἐγείρεσθαι καὶ ζωοποιεῖσθαι περὶ νεκροῦ λέγεται, λέξει μόνη διαφέρουσιν· τὸ γὰρ ζωοποιεῖσθαι νεκρὸν καὶ τὸ ἐγείρεσθαι ταύτῳ ἐστὶ καὶ ἀντιστρέφει πάντως ἐγειρομένου νεκροῦ ζωοποιουμένου. εἰ δὲ ποτε τὸ ἐγείρεσθαι μὴ ἐπὶ νεκροῦ, ἀλλὰ ζῶντος λέγοιτο, οὐ ταύτῳ εἶη τὸ ζωοποιεῖσθαι· ἐγειρόμενος γὰρ τις ἀπὸ τοῦ καθῆσθαι ἢ καταδαρθεῖν οὐ ζωοποιεῖται. λῆψιν ζωῆς σημαίνει, οὐ λαμβάνει δὲ ταύτην ὁ ζῶν· ἔχει γὰρ αὐτήν, εἰ μὴ ἄρα καθ' ἕτερον σημαίνοντα ὁμώνυμον γὰρ τὸ ζωῆς ὄνομα. 5 Jo 5, 23 Ὡς ὁ παραβαίνων τὸν νόμον διὰ τοῦ παραβαίνειν ἀτιμάζει τὸν θεόν, ὁ δὲ τηρῶν αὐτὸν τιμᾷ τὸν δεδωκότα, οὕτως ὁ τιμῶν τὸν υἱὸν τῷ κατὰ τὸν νόμον καὶ τὸν ὀρθὸν λόγον ἐνεργεῖν τιμήσει τὸν πατέρα καὶ ἑμπαλιν. 6 Jo 5, 28 Τὸ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἴσον σημαίνει τῷ πάντες οἱ τεθνηκότες· εἰ γὰρ μὴ τοῦτο εἶπεν, ὧν τὰ σώματα ὑπὸ θηρίων ἢ πυρὸς δεδαπάνηται καὶ ἐν μνημείοις οὐ τίθενται, οὐκ ἀνίστανται. ἀλλ' ἐπεὶ πάντων ἀνθρώπων ἀνάστασις ἔσται, ἀριθμηθήσονται ἄρα καὶ οὗτοι εἰς τοὺς ἐν τοῖς μνήμασι. εἰ δὲ φιλονεικοῖεν οἱ ἀντιλέγοντες, ἐπιστατέον αὐτοὺς ὡς οἱ πράττοντες τὰ ἀγαθὰ καὶ φαῦλα, οὐ τὰ σώματα τὰ ἐν τοῖς μνημείοις ἀποτεθειμένα ἔστιν. ὅθεν οὐ κωλύσει αὐτοὺς ὁ λόγος παραδέξασθαι καὶ τὰ σώματα τὰ πυρὶ ἢ ἄλλως ἀναλωθέντα. 7 Jo 5, 28–29 Τῶν ἀνθρώπων διηρημένων κατὰ τὴν γνώμην εἰς ἀσεβεῖς ἢτοι ἀπίστους ἢ εὐσεβεῖς ἢτοι πιστοὺς οἱ αὐτοὶ πάντων ἀνισταμένων ἀνθρώπων οἱ ἄπιστοι καὶ ἀσεβεῖς ἀνίστανται μὲν, οὐκ εἰς κρίσιν δὲ τῷ ἤδη κεκρίσθαι τὸν μὴ πιστεύοντα. εἰσὶ δὲ οἱ πιστεύσαντες τῷ σωτήρι καὶ πρὸς τούτῳ καὶ ἔργα πεποιηκότες ἀγαθὰ, οἵτινες ἀνίστανται εἰς ἀνάστασιν ζωῆς οὐ κριθησόμενοι τῶν μετὰ τὸ πιστεῦσαι ἡμαρτηκότων εἰς κρίσιν ἐγειρομένων. τὴν δὲ τῶν βρεφῶν κατάστασιν, ἐπεὶ καὶ αὐτὰ ἀνίστανται, θεὸς μόνος οἶδεν, τάχα καὶ οἷς ἢ ἀποκάλυψις τῆς περὶ τούτου ἀληθείας γεγένηται.

10 ζολ1 Jo 6, 44–45 Ἐλκεταί τις παρὰ τοῦ πατρὸς οὕτω τοῦ ἀνθρώπου “κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν” θεοῦ λογικοῦ γενομένου. ἐνεσπαρμένοι εἰσὶν ἐν αὐτῷ αἱ περὶ ἐναρέτων πράξεων ἔννοιαι καὶ ὁ περὶ τῆς ἀληθείας καὶ γνώσεως λόγος. ὁ τοῖνον κατὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας ἀκούσας καὶ κρίνας τὸ ἀγαθὸν καὶ μαθὼν παρὰ τοῦ πατρὸς ἔρχεται πρὸς Χριστὸν διὰ πίστεως. ἢ καὶ δι' ἀποκαλύψεως πρὸς ἑαυτὸν ἔλκει τοὺς ἀκούοντας καὶ μαθόντας. καθ' ὃν τρόπον καὶ τῷ Πέτρῳ ὁμολογήσαντί φησιν· “ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέν μοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος.” “Κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν” καὶ αὐτὸ τοῦτο λογικοῦ γενομένου τοῦ ἀνθρώπου. ἐνεσπαρμέναι εἰσὶν αὐτῷ ὑπὸ θεοῦ αἱ περὶ ἐπαινετῶν πράξεων ἔννοιαι, ἀλλὰ καὶ τῆς γνώσεως, τῆς ἀληθείας. ὁ τοῖνον κατὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας ἀκούσας καὶ μαθὼν παρὰ τοῦ πατρὸς ἔρχεται διὰ τῆς πίστεως πρὸς τὸν κύριον. καὶ μετ' ὀλίγα· διδάσκων δι' ἀποκαλύψεως τὰ περὶ τοῦ υἱοῦ ὁ πατήρ ἄγει πρὸς αὐτὸν τοὺς ἀκούοντας καὶ μαθόντας· οὕτω γὰρ καὶ τὸν Πέτρον δι' ἀποκαλύψεως εἰς τὸ πιστεῦναι τῷ υἱῷ ἤγαγεν ἀποκαλύψας αὐτόν. 11 Col1 Jo 6, 58 Οὐρανὸν λέγει σημαίνεσθαι τὴν ὡσανεὶ περιωπὴν καὶ κατάστασιν τοῦ θεοῦ, ἣτις οὐχ ἕτερα τῆς νοητῆς αὐτοῦ οὐσίας τυγχάνει. “ζωῆς” δὲ “ἄρτος” “ὁ καταβαίνων” ὁ τοῦ θεοῦ θεραπευτικὸς λόγος ἐστίν, ὃν ἐσθίει ὁ πρὸς αὐτὸν ἐρχόμενος τῷ τὴν ἀρετὴν ἐνεργεῖν. ἐπειδὴ δὲ οὐ μόνον διὰ πράξεως ἵεναι δεῖ πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ἐπιστημονικῶς πιστεῦναι τὰ κατὰ θεωρίαν ἀληθῆ, πίνει τις ἐξ αὐτοῦ ἐκ πηγῆς “ὑδωρ ζῶν” καὶ ἐξ ἀμπέλου οἶνον εὐφραίνοντα “καρδίαν ἀνθρώπου”. ὅθεν κατὰ τὴν πρακτικὴν ἀρετὴν μεταλαμβάνοντες ἐσθίομεν, κατὰ δὲ τὴν διανοητικὴν πίνομεν ὡς αἰεὶ ζῆν κεκορεσμένους καὶ μηδέποτε διψῆν πεπωκότας ἀπ' αὐτοῦ. εἰ δὲ ἐναντίον δοκεῖ τὸ “μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην”, οὐδαμῶς τυγχάνει διαφωνία· εἰ γὰρ μὴ πεινᾷ τις μηδὲ διψᾷ φαγῶν τούτου τοῦ ἄρτου καὶ πίων

τοῦ ἀθανάτου πώματος, ἀλλ' ὅμως διὰ τὸ ἐράσμιον καὶ ἀξιάπαινον τῆς τροφῆς καὶ τοῦ ποτοῦ ὁ χορτασθεὶς ἔτι πεινᾷ καὶ πινῶν ἔτι διψᾷ ὥστε καὶ ἀεὶ κορέννυσθαι καὶ πεινᾶν. Ποῖον οὐρανὸν σημαίνει ἐνταῦθα ἐκ τῶν τριῶν οὐρανῶν, τὸν ἀρχέγονον, τὸ στερέωμα, τὸν ἄερα· ἐκ τούτων οὐδένα χρῆ νοεῖν, ἀλλὰ τὴν ὡσανεὶ περιωπὴν καὶ κατάστασιν τοῦ θεοῦ, ἥτις οὐχ ἕτερα τῆς νοητῆς αὐτοῦ οὐσίας τυγχάνει. “ζωῆς” δὲ “ἄρτος” “ὁ καταβαίνων” ὁ τοῦ θεοῦ θρηπτικὸς λόγος ἐστίν, ὃν ἐσθίει ὁ πρὸς αὐτὸν ἐρχόμενος τῷ τὴν ἀρετὴν ἐνεργεῖν. ἢ καὶ οἱ κατὰ μέθεξιν τῆς αὐτοῦ διδασκαλίας πρακτικὴν ἀρετὴν μετιόντες ἐσθίειν λέγονται, κατὰ δὲ τὴν διανοητικὴν ἐξέτασιν τοῦ κεκρυμμένου τῆς γραφῆς πίνειν λέγονται καθὼς φησιν ὁ Χριστός· “μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην” οἱ καὶ πρᾶξιν καὶ νόησιν ταύτης μετιόντες.

12 Jo 8, 51–52 Τοῦ σωτῆρος εἰρηκότος μὴ θεωρήσειν θάνατον τὸν τηροῦντα τὸν λόγον οἱ παρόντες Ἰουδαῖοι σφαλέντες τὸ θεωρήσαι θάνατον ταῦτον εἶναι τῷ γεύσασθαι αὐτοῦ ὑπέλαβον· δοκεῖ γὰρ αὐτοῖς ὅσον ἐπὶ ταῖς αὐτῶν λέξεσιν ἐκεῖνον μὴ γεύσασθαι θανάτου τὸν πεῖραν τοῦ κοσμικοῦ μὴ λαβόντα θανάτου· τοῦτο δὲ δοκεῖ ἀνατρέπειν τὴν κυριακὴν ἐπαγγελίαν, τεθνηκότων καὶ τῶν τηρησάντων αὐτοῦ τὸν λόγον, γέγονε δὲ αὐτοῖς ἀπάτη τὸ θέλημα πανούργως Joφίσασθαι ἐξ ὁμωνυμίας· ὁ γὰρ τηρῶν τὸν Ἰησοῦ λόγον τὸν ἐπόμενον τῇ ἁμαρτίᾳ θάνατον οὐ μὴ θεωρήσει, εἰ καὶ γεύσεται τοῦ κοινοῦ καὶ σωματικοῦ θανάτου. ἐπεὶ δὲ καὶ ἀπροσδιορίστως εἶπον οἱ προφητὰι ἀπέθανον μὴ προσθέντες τὸ πάντες, οὐ μάχεται τὸ μὴ τεθνᾶναι Ἐνώχ καὶ Ἡλίαν. 13 Jo 8, 56 Ζητητέον τίνα λέγει ἡμέραν–τὴν νοητὴν τοῦ κυρίου ἡμέραν.

14 Jo 9, 37 Πεφώτισται “τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας” ἔλλαμπόμενος ὑπὸ τοῦ φωτὸς τοῦ ἀληθινοῦ. ὁ ἀπ' ἐναντίας ἔχων τούτῳ τυφλωθεὶς ὑφ' ἧς ἔχει ἀγνοίας δοκεῖ μὴ ἔχειν ἁμαρτίαν τῷ μὴ ἐκουσίως πράττειν ἀδρὰ ἡμαρτηκῶς. αὐτὸ δὲ τὸ ἀγνοεῖν κατ' ἄλλον τρόπον ἁμαρτημά ἐστιν· ἐνῆν γὰρ λογικὸν ὄντα ἐπιστήμην ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ ἔχειν. ἀμελήσεως οὖν τούτου ὑπὲρ αὐτῆς τῆς ἀγνοίας ἐγκαλεῖται. εἰς τοῦτο λήψη τὸ “ὁ δοῦλος ὁ μὴ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου δαρήσεται ὀλίγας”. 15 Jo 10, 9 Θύρα ὁ τοῦ θεοῦ λόγος τυγχάνει τοῖς πρὸς θεὸν εἰσερχομένοις κατὰ τὸ “εἰσέλθετε ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει”· πρὸς τούτοις ἔσω ἀνθρώπου τοῦ νοδὸς ὄντος, ἔξω δὲ ἀνθρώπου τοῦ σωματικωτέρου ὁ ἐπιμέλειαν ποιούμενος τοῦ ἔσω ἀνθρώπου εἰσέρχεται διὰ τοῦ λόγου ὄντος θύρας, ὡσαύτως ὁ νεκρῶν “τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς” καὶ “τὴν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι” περιφέρων τῷ ἑαυτοῦ ἐξέρχεται “διὰ τῆς θύρας” φιλοτιμούμενος μηδὲ ἐνδημοῦντι εὐάρεστος αὐτῷ εἶναι.

16 Jo 10,29 Δίδωσιν ὁ πατὴρ τῷ υἱῷ τοὺς κατὰ τὸ ἀγαθὸν πεποιωμένους ὡς ἀνυπερβλήτῳ ποιότητι· “πᾶν” γὰρ “ὃ δίδωσίν μοι ὁ πατὴρ πρὸς ἐμὲ ἦξει”, καὶ “ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά ἃ μοι ἔδωκεν ὁ θεός”· ὡς γὰρ ἄγει πρὸς τὸν πατέρα ὁ υἱὸς καὶ παραδίδωσι αὐτῷ τοὺς οἷς ἄπει ἑαυτὸν εἰς κατανόησιν παρασχῶν κατὰ τὸ ὁ “ἔωρακὼς ἐμὲ ἔώρακεν τὸν πατέρα”, οὕτω δίδωσιν ὁ πατὴρ τῷ υἱῷ τούτους, οἷς γνωρίζει αὐτόν, καθάπερ τὸν Πέτρον· οὐ γὰρ “σὰρξ καὶ αἷμα, ἀλλ' ὁ πατὴρ ἀπεκάλυψεν” τὸν υἱόν. πάντες οἱ οὕτως ἐκ πατρὸς γνόντες τὸν υἱὸν ἐπιτυγχάνουσιν τῶν δοθέντων τῷ υἱῷ δι' ὑπερβάλλουσας τελειότητα τούτων οὕτως ἐχόντων. πῶς Ἰούδας; εἷς ὢν καὶ αὐτὸς τῶν δοθέντων ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῷ υἱῷ κατὰ τὸ οὐς “δέδωκάς μοι” ἐτήρησα καὶ “οὐδεὶς ἀπώλετο ἐξ αὐτῶν εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας” μετέπεσεν ἐκ τοῦ τηλικούτου μεγέθους ὡς “υἱὸς ἀπωλείας” χρηματίσαι· οὐ γὰρ ἔτι

χώραν εἶχεν ἐκ κατασκευῆς κακὸν εἶναι τὸν Ἰούδαν ὡς οἴονται οἱ ἑτερόδοξοι τοσαύτης μεταβολῆς περὶ αὐτὸν εὕρισκομένης.

17 Jo 14,28 Τὸ μείζων ἐνταῦθα πῶς ἐξείληφεν; ἄρα ὡς ἐπὶ μεγέθους σωμάτων; ἢ ὡς μείζων ἐν χρόνῳ; ἢ ὡς ἐν ἀρετῇ πλείονι κεκοσμημένος; ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἐντὸς ποσότητός ἐστι καὶ τῶν ἐνδεχομένων καὶ μεμετρημένων. οὐδὲν δὲ ἐνδεχόμενον καὶ μεμετρημένον ἐν τῷ θεῷ. οὐκ ἄρα τὸ μείζον καὶ ἔλαττον ἐπὶ τοῦ θεοῦ λόγου ἢ ἐπὶ τοῦ πατρὸς εἴρηται· θεὸς γὰρ μετρεῖσθαι ἢ διαγράφεσθαι οὐ πέφυκεν. εἰ δὲ φήσεις μείζονα εἶναι τὸν πατέρα, ὅτιπερ ἀγέννητος, ὁ δὲ υἱὸς γεννητός, ἐροῦμεν, ὅτι τῶν οὐσιῶν οἱ τρόποι, οὐ τῶν ὑπάρξεων. καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ἀποίων καὶ ἀσωμάτων οὐκ ἐλαττοῦσι τὴν ἀξίαν τῶν ὁμοουσίων τὸ ἔλαττον ἢ τὸ μείζον τῷδε ἢ τῷδε παρέχοντες· οὐ γὰρ πέφυκε τὸ ὄν οὐσία καὶ γνώσει ἀπλοῦν μέτρω ἢ ποσότητι μεγέθους συγκρίνεσθαι. διὰ τί οὖν ἐρρήθη; ὁ σωτὴρ ἐνὶ λόγῳ διττὸν ἀπετεινάτο διδασκαλίας τρόπον· διπλῆ γὰρ ἡ τοῦ εἰρημένου ῥήματος ἔννοια. οἶον διὰ τοῦ “ὁ πέμψας με” καὶ ὑπάγω τὸ ἐν τόποις περιεχόμενον ἠνίξατο σῶμα περιγραπτὸν ὄν καὶ οὐ τὴν τὰ πάντα περιέχουσαν αὐτοῦ ἀπερίγραπτον θεότητα. διὰ δὲ τοῦ συγκριτικοῦ ῥήματος τοῦ λέγειν μείζων ἑαυτοῦ τὴν θεότητα ἐμφαίνει συγκρινομένην τῷ πατρί, ὅτιπερ ὁμο οὐσιός ἐστιν, τῇ δὲ προσλήψει τοῦ σώματος, τοῦ πατρὸς ἐπινοουμένην ἤττω κατὰ τὸ γενέσθαι αὐτὸν ἄνθρωπον. καὶ μὴ θαυμάσης, εἰ τοῦ πατρὸς ἤττων εἶναι λέγει ὁ σωτὴρ ἄνθρωπος γενόμενος, ὅποτε καὶ τῶν ἀγγέλων βραχύτερος εἴρηται κατὰ τόδε· “βραχὺ τι παρ’ ἀγγέλους ἡλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ” πάθος “τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον”. ἐρρήθη δὲ καὶ τῶν ἑαυτοῦ μαθητῶν ἤττων· “ἐγὼ δέ”, φησὶν, “εἰμὶ ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ὁ διακονῶν” καὶ ὡς ὁ μικρότερος. τὰ οὖν συγκρινόμενα ὁμοούσια, τὰ δὲ ἀπλᾶ καὶ γνώσει καὶ οὐσίᾳ οὐκ ἐπιδέχεται τὸ μείζον καὶ τὸ ἔλαττον. εἰ δὲ ἐπὶ τῆς θεότητος τοῦ υἱοῦ ἄνευ τοῦ εἰληφέναι σάρκα βούλει ἐκλαβεῖν τὸ “ὁ πέμψας με” πατὴρ μείζων μου ἐστιν, ἐν τόποις αὐτὸν δώσεις περιεχόμενον καὶ συγκλειόμενον, πεμπόμενον δὲ ὅπου οὐκ ἦν, καὶ μεταίροντα ὅθεν ἐστίν· ὅπερ ἄτοπον.

18 Jo 17,1 Ἐδόξασε μὲν ὁ πατὴρ τὸν ἴδιον υἱὸν ὑποθεῖς τὴν ὑφ’ ἡλίῳ τοῖς σκήπτροις αὐτοῦ, ἀντεδοξάσθη δὲ καὶ αὐτὸς διὰ τούτου· ὁ μὲν γὰρ υἱὸς ἐδοξάσθη παρὰ τοῦ πατρὸς πιστευθεῖς παρὰ πάντων, ὅτι γέννημα καὶ καρπὸς ἐστὶν τοῦ πάντα ἰσχύοντος. ἀντεδοξάσθη δὲ ὡσπερ παρὰ τοῦ ἰδίου γεννήματος ὁ πατήρ· ἐπειδὴ γὰρ πάντα ἰσχύον ἐπιτελεῖν εὐκόλως ἐγνώσθη τὸ γέννημα, διέβη τῆς εὐκλείας ἢ χάρις εἰς τὸν τεκόντα αὐτό. ὡσπερ οὖν, φησὶν, ἐδόξασας καὶ ἐδοξάσθης δούς αὐτῷ τὴν κατὰ πάντων ἐξουσίαν καὶ κυριότητα κατὰ τὸν εἰρημένον δηλονότι τρόπον, οὕτω θέλω, ἵνα μηδὲν τῶν δοθέντων ἀπόληται· δόξα γὰρ καὶ αὐτὴ εἰς ἡμᾶς διαβαίνει· ἔδει γὰρ, ἔδει τὸ ὑπεξούσιον ὅλως καὶ ὑπὸ χεῖρα γεγενημένον τοῦ πάντα ἰσχύοντος θεοῦ λόγου διασεσωσμένον ἅπαξ καὶ ἐν ἀτελευτήτοις μείναι τοῖς ἀγαθοῖς ὡς μηκέτι μὲν τυραννεῖσθαι θανάτῳ μηδὲ φθορᾷ κρατεῖσθαι ἢ ἀμαρτίαις καὶ τοῖς ἀρχαίοις ὑποκειῖσθαι κακοῖς. 19 Jo 17,1–3 Τοῦτ’ ἔστιν ὃ λέγει· ἀποκάλυψόν με τοῖς ἀγνοοῦσιν, φανέρωσόν μου τὴν δόξαν, ἣν ἔχω παρὰ Joι ὁ θεὸς ὁ λόγος τυγχάνων· “οὐδεὶς” γὰρ “δύναται”, φησὶν, “ἔλθεῖν πρὸς με, ἐὰν μὴ ὁ πέμψας με πατὴρ ἔλκυσῃ αὐτόν”. ὡσαύτως δ’ ἐστὶν ἀκοῦσαι καὶ τὸν υἱὸν δοξάζοντα τὸν πατέρα κατὰ τὸ ἀποκαλύπτειν αὐτὸν τοῖς οὐκ εἰδόσι θεόν. κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον λέγεται δοξάζειν τὸν υἱὸν ἐν τῷ ἀποκαλύπτειν αὐτὸν τοῖς ἀγνοοῦσιν. εἰ δὲ καὶ ἐνταῦθα–περὶ αὐτοῦ φαντάζεσθαι τέως. αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ αἰώνιος–θεοῦ υἱὸν ἐκβαλοῦσιν. τοῦτο δὲ εἰδέναι χρή, ὅτι τὸ αἴτιον ἀντὶ τοῦ αἰτιατοῦ φησιν· τὸ γὰρ εἰδέναι τὸν ἀληθινὸν

προξενεῖ ἡμῖν τὴν αἰώνιον ζωὴν. Jo 17,5 Ἡ προκόσμιος τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ δόξα τί ἂν εἶη ἕτερον ἢ αὐτὸς θεὸς λόγος, αὐτὸ “φῶς ἀληθινόν”, οὐ γὰρ ὡς ἄλλος ὢν παρὰ τὴν δόξαν ὑπ’ ἄλλης δόξης δι’ ἄλλου δοξάζεται αὐτὸς ὢν, ὡς προεῖπον, ὁ “κύριος τῆς δόξης” καὶ βασιλεὺς δόξης. ἀλλ’ ἐπειδὴ “ἑαυτὸν ἐκένωσεν μορφὴν δούλου λαβών” – ὁ γὰρ “λόγος”, φησίν, “σὰρξ ἐγένετο” καὶ εἶδομεν αὐτὸν “καὶ οὐκ εἶχεν εἶδος οὐδὲ κάλλος” – πολλοὶ δὲ ἠπίστουν τῇ τοσαύτῃ γενομένῃ συγκαταβάσει, πολλοὶ ἠπίστουν, ὅτι ὁ θεὸς ἄνθρωπος ἐγένετο τούτου ἕνεκεν, ἀποκαλύπτεσθαι αὐτοῦ τὴν θεότητα τοῖς ἀγνοοῦσι βουλόμενος, λέγει· “πάτερ δόξασόν μου τὸν υἱόν”, τοῦτ’ ἔστιν ἀποκάλυψόν με τοῖς ἀγνοοῦσι, φανέρωσόν μου τὴν δόξαν ἣν ἔχω παρὰ σοὶ θεὸς λόγος τυγχάνων. διὸ εἶπε Παῦλος, “ὅτε εὐδόκησεν” ὁ θεὸς “ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν”.